

JACEK CEPTOWSKI

KONSTANTY CEPTOWSKI
(1824-1897)

Uwagę zwiedzających Zamek Kórnicki przykuwają dekoracje rzeźbiarskie jego wnętrz. Wykonał je w drugiej połowie XIX w. Konstanty Ceptowski.

Urodził się on dnia 29 marca 1824 r. na folwarku Marynopol, w pobliżu Nowego Młyna, koło Swarzędza pod Poznaniem. Ojciec jego Michał był cenionym w ówczesnej Wielkopolsce artystą-rzeźbiarzem. Pochodził z Górnej Bawarii, ze znanej rodziny Zöpfów, sztukatorów tzw. szkoły wessobrunnskiej. Matka zaś, Balbina z Lewandowskich, wywodziła się z rodziny rolniczo-mieszczańskiej, z okolic Margonina pod Chodzieżą¹.

Konstanty wraz z trojgiem rodzeństwa — siostrą, Anastazją oraz braćmi, Józefem i Franciszkiem — wychowywał się aż do lat dojrzałości w miejscu urodzenia. Tam również mieszkali jego dwaj przyrodni bracia — Adam i Maksymilian. Byli oni dziećmi Michała, z jego pierwszego małżeństwa z Zofią Męczyńską. Natomiast ich dwaj pozostali bracia przebywali już poza domem rodzinnym — Karol na studiach rzeźbiarskich za granicą, Antoni — jako sztukator w Kaliszu.

Konstanty uczęszczał prawdopodobnie do szkoły przy seminarium nauczycielskim w zabudowaniach poklasztornych OO. Reformatów na Śródcie w Poznaniu.

Po nagłej śmierci ojca w 1829 r., urzędowym opiekunem osieroczonego Konstantego i jego rodzeństwa został wyznaczony najstarszy z przyrodnych braci, Adam. Jego śmierć w 1834 r. oraz komplikacje rodzinno-majątkowe Balbiny Ceptowskiej zagroziły egzystencji rodziny. W trudnej sytuacji pomógł macoszce Karol, udzielając jej regularnego wsparcia finansowego, a także rezygnując ze swych uprawnień majątkowych po rodzicach na rzecz przyrodniego rodzeństwa. W 1836 r. Konstanty przebywał u Karola w Brunszwiku. Jeszcze jako chłopiec brał

¹ J. Ceptowski, J. Ceptowski: *Michał Zöpf-Ceptowski*, „Biuletyn Historii Sztuki” 1977 nr 4; metryka chrztu Konstantego Ceptowskiego w kościele par. Św. Małgorzaty w Poznaniu — księgi kościelne za lata 1822-1824. k. 86 nr 136.

udział w wystawie berlińskiej Królewskiej Akademii Sztuki, eksponując rzeźbę ornamentalną w gipsie². Po powrocie z zagranicy do Poznania w 1837 r. Karol przyjął braci — Kostantego i Józefa jako uczniów do swej pracowni rzeźbiarskiej przy ul. Grobla, w pobliżu budynku Łoży Masońskiej. Od Karola właśnie dowiedzieli się bracia o pochodzeniu rodziny Ceptowskich³.

W końcu 1839 r. Karol wyjechał do Wolnego Miasta Krakowa i w wyniku zwycięstwa w konkursie został tam profesorem rzeźby w Szkole Sztuk Pięknych przy Instytucie Technicznym. Ściągnął wówczas do siebie Kostantego, by dalej kształcić go jako wolnego słuchacza w szkole rzeźbiarskiej⁴. W 1842 r. Konstanty wziął udział w wystawie „wyrobów i płodów krajowych” w Krakowie, prezentując akroteskę z gliny palonej⁵. O innych pracach i dalszym toku jego nauki w Krakowie brak informacji. Wiadomo tylko, że przyjaźnił się z pochodzącym z Wielkopolski Konradem Chojnackim, ulubionym uczniem Karola Ceptowskiego⁶. Brak również przekazów określających czas pobytu Kostantego w Krakowie oraz datę, kiedy Karol wystawił mu, podobnie jak Józefowi, świadectwo wyuczenia zawodu rzeźbiarza. Zapewne jednak trwał ten pobyt dłuższy okres, skoro wiele lat później, w niedatowanym liście do Jana Działyńskiego, oferując mu swoje usługi fachowe, podpisał się jako „rzeźbiarz artysta i członek Towarzystwa Artystów w Krakowie”. W latach 1853-1855, wspólnie z bratem Józefem, prowadził w Poznaniu na Śródce i na Ostrowiu warsztat rzeźbiarsko-sztukatorski. Pomagał im niekiedy w pracy ich przyrodni brat Maksymilian. Współpraca ta trwała zaledwie kilka lat. Konstanty bowiem, zdolny modelarz-figurzysta, pragnął tworzyć z rozmachem i odpowiednio do tego żył także trochę rozrzutnie. Józef natomiast miał charakter spokojny, zrównoważony i był oszczędny, a mniejsze zdolności w sztuce rzeźbiarskiej (głównie ornamentalnej) wyrównywał akuracnością, pilnością i starannością wykonania. Zatem, gdy z początkiem 1856 r. Konstanty otrzymał stałe zajęcie u Tytusa Działyńskiego przy dekoracji wnętrz w przebudowywanym Zamku Kórnic-

² „Constantin Ceptowski, in Braunschweig, 11 Jahre alt, Nr 1454, Ein Ornament in Gips” — por.: Staatsbibliothek in Berlin — katalog sygn. 1212; Kgl. Akademie der Künste 2. Abdruck mit Nachträgen, s. 124.

³ Wiadomości te notował młody Józef i dzięki temu jego syn Stefan w 1901 r., w setną rocznicę urodzin Karola, mógł spisać *Kronikę rodziny Ceptowskich*, utrwalając w ten sposób tradycję rodzinną. *Kronika* jest w posiadaniu autora; por.: Ceptowski, Ceptowski, op. cit. przypis 7.

⁴ Z powodu różnicy wieku (blisko 25 lat) Kostantego brano w Krakowie za syna Karola; por.: W. Prokesh: *Z dziejów krakowskiej Szkoły Sztuk Pięknych*. Kraków 1917 s. 15.

⁵ Archiwum Uniwersytetu Jagiellońskiego. Akta Instytutu Technicznego. Sygn. S. I 584 s. 631.

⁶ W. Łuszczkiewicz: *Kartka z dziejów rzeźbiarstwa pierwszej połowy naszego wieku w Krakowie*. Kraków 1896 s. 61.

kim, współpraca obu braci uległa rozluźnieniu. W końcu, kiedy się ożenili i założyli własne rodziny, drogi ich rozeszły się⁷.

Z okresu pobytu Konstantego w Kórniku zachowały się liczne materiały źródłowe dotyczące jego osoby⁸. Znajdują się one w aktach finansowych majątności kórnickiej i w korespondencji Tytusa Działyńskiego z żoną Celestyną. Z rejestrow rozchodów i dowodów rzeczowych wydatków wynika, że stałe zatrudnienie Konstantego trwało od stycznia 1856 r. do połowy 1861 r., tj. do śmierci Tytusa Działyńskiego (11 IV). Istniały przerwy w pracy kórnickiej Ceptowskiego od października 1858 r. do lutego 1859 r., gdy ozdabiał wnętrze pałacu w Jeziorach koło Zaniemyśla. W Zamku Kórnickim przejściowo wykonywał wówczas prace dekoratorskie zakład sztukatorski B. Karaśkiewicza z Poznania. Inne przerwy w pobycie Konstantego na zamku kórnickim obejmowały okresy: luty-marzec 1860 r. i styczeń-połowa marca 1861 r., kiedy to zapewne zajęty był przy zdobieniu wnętrz innych obiektów.

Za pracę w Zamku Kórnickim, którą nazywano „robotą sztukatorską”, a od 1857 r. — także „snycerską”, płacono Konstantemu 20 srebrnych groszy za dniówkę, tj. około 16 talarów za 25 dni roboczych, zaś od lipca 1860 r. — jednego talara za dniówkę. Od października 1859 r. tytułowano Konstantego w rejestrach — „rzeźbiarz”. W marcu-kwietniu 1861 r. pojawiają się na pokwitowaniach płacowych zapisy „za pracę przy robieniu herbów z kamieni piaskowych na Zamku Kórnickim”. Pokwitowania są identycznie podpisane, najczęściej z dwukropkiem po literze „K”, niekiedy z dopiskiem — „rzeźbiarz” — przy nazwisku „K: Ceptowski”. W chwili śmierci Tytusa Działyńskiego prace dekoracyjne w Zamku były w zasadzie ukończone. Konstanty Ceptowski nadal jednak zamieszkiwał z rodziną w Kórniku i sporadycznie wykonywał prace na Zamku⁹.

⁷ Józef współpracował z Konstantym przy dekoracji Zamku Kórnickiego tylko przez czerwiec 1856 r. Józef ożenił się w 1857 r. a Konstanty — w 1858 r.; por.: J. Ceptowski: *Rzeźbiarze — Konstanty, Józef i Paweł Ceptowscy oraz inni rzeźbiarze tej rodziny*. Poznań, maszynopis w posiadaniu autora.

⁸ Biblioteka Kórnicka (cyt. BK), sygn.: 5647-5650, 5665-5668.

⁹ Zapis w aktach wydatków z 8 V 1862 r. stwierdza, że „Carol Brandt ostrzył dwa dłutka dla Ceptowskiego”; por. również — biogram *Ceptowski Konstanty*. [W:] *Słownik artystów polskich i obcych w Polsce działających*. T. 3. Warszawa 1979; *Uzupełnienia i sprostowania do tomu 1 Słownika artystów polskich i obcych*. s. 24. Z tegoż czasu datują się trzy listy Konstantego: dwa skierowane do nowego właściciela dóbr kórnickich — Jana Działyńskiego oraz jeden do owdowiałej Celestyny Działyńskiej. W pierwszym (bez daty) — oferuje on wykonanie sztukaterii w Zamku Gołuchowskim, w drugim — z dn. 1 VIII 1862 r. — prosi o udzielenie pożyczki 100 talarów na założenie własnego zakładu rzeźbiarskiego w Poznaniu, dokąd zamierza się przenieść. Pożyczki tej zapewne nie otrzymał, gdyż z końcem grudnia tegoż roku prosił, w trzecim liście, „Hrabinę Dobrodzikę” o krótkoterminową pożyczkę 6 talarów na bieżące wydatki noworoczne. Tę pożyczkę uzyskał; por.: BK sygn. 7442 k. 18 i 19 oraz 7513 k. 18.

Tytus Działyński w listach do żony — Celestyny, pisanych w latach 1858-1859, często dawał polecenia i wskazówki dotyczące prac wykonywanych przez Konstantego. Odnosiły się one np. do ich kolejności, formy zewnętrznej i układu kompozycyjnego. Istnieje nawet specjalna „Instrukcja dla Ceptowskiego”, jak powinien on w Sali Mauretańskiej (Sala Biblioteczna) wyrzeźbić Orła Piastowskiego z koroną oraz herby — ruski (lew koronowany wstępujący na skałę lub bronę) i pomorski (stojący gryf z koroną nad głową), tak by głowy w tych trzech herbach były zwrócone ku oknu¹⁰. W tejże sali wykonał Konstanty, według rysunków i wskazówek Tytusa Działyńskiego, Orła Jagiellońskiego oraz herby — „Pogoń” (Wielkie Księstwo Litewskie) i „Brama” (Księstwo Litewskie), a na ścianie okiennej, w lewym rzędzie — herby: Księstwa Zatorskiego, Ziemi Dobrzyńskiej i Prus Książęcych; zaś w rzędzie prawym — herby: Księstwa Oświęcimskiego, Prus Królewskich i Wołoszczyzny. Zwłaszcza ten ostatni herb, „Żubrza Głowa”, został dokładnie opisany. Szczególną uwagę zwracał Tytus Działyński na złozenia koron, szponów i innych detali herbowych, ściśle według instrukcji herbarzowych (głównie u Bartosza Paprockiego). W jednym z listów prosił m.in. żonę o dopilnowanie, by Konstanty zajął się pracą przy „zębach nad żelaznymi filarami”. Chodziło mu zapewne o wykonanie dekoracji w stylu mauretańskim na galerii i łukach Sali Mauretańskiej (Bibliotecznej)¹¹. Ta właśnie sala zadziwia bogactwem ornamentyki stiukowej balkonów i arkad, wspartych na podwójnych kolumnkach żelaznych. Także oryginalne kapitele sześciobocznych kolumn podpierających gotyckie sklepienia w hallu pierwszego piętra projektował Tytus Działyński. Z lat 1858-1859 pochodzą sztukatorskie sklepienia baszty, pod którymi umieszczono drewniane malowane tarcze z herbami rodów skoligaconych z Działyńskimi, właścicielami zamku¹². Również Celestyna Działyńska w listach do męża niejednokrotnie wymieniała nazwisko Konstantego, przekazując informacje o jego pracy w Kórniku¹³.

Tytus i Celestyna Działyńscy widocznie pozytywnie oceniali sztukaterie i rzeźby Konstantego, skoro — z wyjątkiem wspomnianych już przerw — przez przeszło pięć lat zatrudniali go w Zamku. A wiadomo,

¹⁰ BK sygn. 5087 k. 55.

¹¹ BK sygn. 7332 k. 589-590, 593, 596, 702-703, 705, 706, 712, 713.

¹² Np. list (niedatowany) Tytusa Działyńskiego do żony — Celestyny, w którym prosi o „wyrobiecie z gipsu” herbu „Ogończyk” według przysłanego wzoru, po uprzednim rysunkowym przerobieniu go przez nią, stosownie do herbu w baszcie; por.: Ibidem, sygn. 7332 k. 583 oraz J. Kaźmierczak: *Funkcje ideowe kórnickiej rezydencji Tytusa Działyńskiego*. „Pamiętnik Biblioteki Kórnickiej” Z. 12: 1976.

¹³ Np. w liście z 13 IX 1858 r. (lub 1859 r.) wyjaśniła, że „Ceptowski, po otynkowaniu pokoju jadalnego przez Heinzeego, rozpoczął w nim wykonywać stabilia-turę” i dlatego na razie nie może przystąpić do ozdabiania arkad w galerii i do modelowania herbów pod oknami nowego pokoju; por.: BK sygn. 7330.

że byli to bardzo wymagający znawcy sztuki. Toteż zadomowił się Konstanty w Kórniku na stałe, żeniąc się tutaj dnia 20 stycznia 1858 r. z Cecylią Molik, córką kowala w Kromolicach, również zatrudnioną w Zamku. W Kórniku urodziły się córki — Bronisława (1857 r.) i Wanda (1863 r.), natomiast Kazimiera Balbina — w Jeziorach (1859 r.)

W *Katalogu Zabytków Sztuki w Polsce*, w opisie rezydencji kórnickiej — a szczególnie Zamku — nie wymieniono Konstantego Ceptowskiego jako wykonawcy prac sztukatorskich¹⁴. Zygmunt Batowski podał, że w pracach dekoracyjnych Zamku Kórnickiego brał udział rzeźbiarz Karol Ceptowski¹⁵. I przypuszczalnie za Z. Batowskim powtórzono tę informację w innych publikacjach¹⁶. Jednak fakty temu przeczą. Przebudowę Zamku Kórnickiego rozpoczęto bowiem na większą skalę dopiero około 1843 r.¹⁷ Karol od 1840 r. przebywał w Krakowie, gdzie był profesorem w tamtejszej Szkole Sztuk Pięknych. Nadto — dekoracje wewnątrz Zamku w Kórniku wykonano dopiero w latach pięćdziesiątych XIX w., a wówczas Karol już nie żył¹⁸. Opisana wyżej kilkuletnia działalność „K” Ceptowskiego wyjaśnia autorstwo licznych dekoracji rzeźbiarsko-sztukatorskich w Zamku Kórnickim. Również podpisy — „K: Ceptowski” — na dokumentach archiwaliów Biblioteki Kórnickiej odnoszą się do osoby Konstantego, a nie Karola. Podpisy obu tych rzeźbiarzy — przyrodnych

¹⁴ *Katalog zabytków sztuki w Polsce*. T. 5. Z. 25 s. 22.

¹⁵ Z. Batowski: *Ceptowski Karol*. [W:] *Polski słownik biograficzny*. T. 3. Kraków 1937 s. 230.

¹⁶ Por. hasło *Ceptowski Karol*. [W:] *Wielka encyklopedia powszechna PWN*. T. 2. Warszawa 1963 s. 352; S. Bodniak: *Tytus Działyński (1796-1861)*. [W:] *Wielkopolskie XIX wieku*. Praca zbiorowa pod red. W. Jakóbczyka. T. 1. Poznań 1966 s. 65; L. Wilkova: *Ceptowski Karol*. [W:] *Słownik artystów...* T. 1 s. 300; Z. Ostrowska-Kęmbłowska w jednej ze swoich prac mówiąc o wnętrzach Zamku Kórnickiego, a szczególnie o „przepysznej dekoracji stiukowej Nowej Biblioteki, czyli Sali Mauretańskiej”, które „zaskakują różnorodnością motywów, inwencją i fantazją” — przypisuje wykonawstwo wystroju dekoracyjnego Karolowi Ceptowskiemu — por. *Siedziby wielkopolskie doby romantyzmu*. Poznań 1975 s. 33 i 77; L. Wilkova odnosi „arabeski, kapitele, herby” w Zamku Kórnickim, tj. ich wykonanie, do osoby Józefa Ceptowskiego, który tam pracował „przez dłuższy czas” — por.: *Kultura w I połowie XIX wieku. Rzeźba*. [W:] *Dzieje Wielkopolski*. T. 1. Poznań 1973 s. 323 i *Wielkopolski słownik biograficzny*. Poznań 1981, biogram *Ceptowski Józef* s. 98; podobnie podaje J. Kaźmierczak, przypisując powstałe „głównie w latach 1858-1860 dekoracje herbowe” Józefowi Ceptowskiemu — por. cytowaną pracę: *Funkcje ideowe...* s. 55 i 58; por. przypis 7 niniejszej publikacji. Celem tejże jest m. in. krytyczne wyjaśnienie i likwidacja nieścisłości, powtarzanych dotąd w literaturze przedmiotu. Prawidłową, publikowaną informację w powyższej kwestii zawierają jedynie biogramy Karola i Konstantego Ceptowskich w *Słowniku artystów polskich* — por.: *Słownik...* T. 3. *Uzupełnienia...* s. 23-24.

¹⁷ Z. Ostrowska-Kęmbłowska: *Budownictwo i architektura (I połowa XIX wieku)*. [W:] *Dzieje Wielkopolski*. T. 1. Poznań 1973 s. 290.

¹⁸ Karol Ceptowski zmarł 12 II 1847 r. w Krakowie — por.: *Słownik...* T. 3. *Uzupełnienia...* s. 23.

braci — są bardzo charakterystyczne i tak różne, iż łatwo dają się zidentyfikować¹⁹.

W 1850 r. w Poznaniu miała miejsce pierwsza wystawa przemysłu polskiego, a jej współorganizatorem był Tytus Działyński²⁰. Wziął w niej udział Konstanty Ceptowski, eksponując płaskorzeźbę „Chrystus przed ukrzyżowaniem pocieszany przez anioła”. Zapewne Tytus Działyński zainteresował się osobą autora rzeźby, zresztą jednej tylko z dwóch w ogóle wystawionych tam rzeźb, i chyba pozytywniej ocenił to dzieło niż ówczesny korespondent „Gazety Polskiej”²¹. Z innych rzeźbiarzy rodziny Ceptowskich — Józef, młodszy brat Konstantego, po ukończonej w listopadzie tegoż roku służbie wojskowej, nie był jeszcze znany szerszemu ogółowi jako rzeźbiarz-dekorator. Maksymilian, ich brat przyrodni, mieszkający w Poznaniu na Śródce, był już w podeszłym wieku i tylko sporadycznie mógł zajmować się rzeźbiarstwem. Z kolei — czynny wówczas w Poznaniu polski zakład kamieniarsko-sztukatorski „B. Karaśkiewicz” nie mógł podjąć prac dłużej trwających, jak tego wymagała sytuacja przy przebudowie Zamku Kórnickiego. Zatrudniania Niemców Tytus Działyński unikał. Nieprzypadkowo więc wybór Tytusa i Celestyny Działyńskich padł na Konstantego Ceptowskiego, mogącego poświęcić się kilkuletniej pracy w Zamku.

Po przeniesieniu się z Kórnika do Poznania Konstanty zamieszkał z rodziną przy ul. Piekary 11. Tu urodziły się córki — Malwina (1866 r.), Cecylia Konstancja (1867 r.) i Wiesława (1869 r.). Do 1870 r. Konstanty należał do zespołu rzeźbiarzy pracujących w zakładzie kamieniarsko-rzeźbiarskim Antoniego Krzyżanowskiego przy ul. Małe Garbary 9. Tam jego brat Józef był kierownikiem technicznym, tzw. dysponentem. Niepokojny charakter Konstantego nie pozwalał mu na zespołową pracę w trybie fabrycznym. Toteż usamodzielniał się, zakładając własną pracownię na Chwaliszewie 35, gdzie pomocnikiem jego był niejaki Piotrowski²². Tam urodził się Konstantemu pierwszy syn — Zygmunt Wojciech (1871 r.). Wkrótce rzeźbiarz przeniósł się z rodziną na ul. Wenecjańską, a następnie na ul. Warszawską 12, gdzie przyszła na świat córka Jadwiga (1872 r.).

¹⁹ Np. Karol podpisując się lub sygnując swe prace rzeźbiarskie, najczęściej umieszczał swoisty „wielokropek” w kształcie trójkąta po nazwisku lub w podpisach — w fantazyjnym zawijasie pod nazwiskiem.

²⁰ Wystawa, urządzona w Pałacu Działyńskich, trwała od 13 VI do 8 VII; por.: „Dziennik Polski” (Poznań) nr 127 z 7 VI 1850 r., nr 133 z 13 VI 1850 r., nr 138 z 19 VI 1850 r. oraz „Gazeta Polska” (Poznań) nr 133 z 13 VI 1850 r.

²¹ Ów korespondent, podpisując się: „Józio”, ocenił to dzieło jako „jedno z najmniejszych”, zarzucając jego autorowi, że „przedstawił Chrystusa skarykaturowanego w postaci klęczącej, zdaje się upadającego pod ciężarem życia, nie okazującego żadnej boleści, żadnego poświęcenia”, zaś „anioł ogromny efektuje starannie wykończonymi skrzydłami”. Dzieło to nie zachowało się. Por.: „Gazeta Polska” (Poznań) nr 143 z 27 VI 1850 r.

²² Kronika...

Te częste zmiany miejsca zamieszkania były prawdopodobnie wynikiem braku powodzenia w samodzielnie prowadzonym zakładzie. Dlatego łatwo zdecydował się Konstanty w połowie 1873 r. na przeprowadzenie się z rodziną do Pawłowic (obecnie wojew. leszczyńskie), gdzie był dłużej zatrudniony w pałacu Mielżyńskich. Przy dekoracji tegoż pałacu w latach 1790-1795 pracował dla Maksymiliana Mielżyńskiego ojciec Konstantego, wówczas jeszcze pod nazwiskiem „Cep” vel „Czeft”²³. Prace Konstantego w pawłowickim pałacu nie są bliżej znane. Z tradycji rodzinnej Żurkiewiczów w Lesznie²⁴ wiadomo tylko, że miał on wyrzeźbić wtedy m.in. głowę jednej z przedstawiolek rodu Mielżyńskich do figury sakralnej w tamtejszym kościele parafialnym. W Pawłowicach urodzili się kolejni dwaj synowie Konstantego — Wacław Michał (1875 r.) i Karol Antoni (1876 r.), który wkrótce zmarł. Pobyt w Pawłowicach trwał do czasu ukończenia przez Konstantego prac dekoratorskich w pałacu w pobliskiej Łęce Wielkiej pod Poniecem (obecnie wojew. leszczyńskie), tj. do 1876 r.²⁵

Po krótkim ponownym pobycie w Poznaniu (ul. Długa 11), gdzie urodziło się ostatnie dziecko — Marianna (1877 r.), rodzina Konstantego i Cecylii Ceptowskich przeniosła się w lutym 1878 r. do Leszna. Tutaj Konstanty ozdobił sztukateriami kilka większych sal w domach przy ówczesnej ul. Dworcowej nr. 26, 27 i 28 (obecnie ul. Słowiańska).

W 1879 r. przeprowadził się Konstanty z rodziną do Warszawy. Spodziewał się tutaj łatwiej uzyskać pracę. To przeniesienie się dało początek „warszawskiemu” odgałęzieniu, dotychczas wyłącznie „poznańskiej”, rodziny Ceptowskich. Z sześciorga pozostałych wtedy przy życiu dzieci Konstantego i Cecylii Ceptowskich najstarsza z córek Bronisława mieszkała przy mężu w Lesznie, a Kazimiera i Wanda, wyuczywszy się kroju krawiectwa damskiego, utrzymywały ze swej pracy rodziców i uczęszczające do szkoły młodsze rodzeństwo — Cecylię Konstancję i Zygmunta Wojciecha. Najmłodsze wówczas dziecko — Wacław — w przyszłości wyuczył się zawodu malarza dekoracyjnego i po ożenku z Fanny Goldberg, córką znanego architekta warszawskiego Edwarda Goldberga, założył w 1898 r. zakład dekoracyjno-malarski przy ul. Koszykowej 35 (od 1905 r. przy ul. Nowy Świat 12). Zmarł w 1922 r., pozostawiając syna — Stefana Bartłomieja (ur. 1909 r., bezdzietny) i córkę — Janinę (1912-1976, nauczycielka, wdowa po Franciszku Jankowskim nauczycielu, poległym w kampanii wrześniowej 1939 r., zmarła bezpotomnie). Starszy brat Wacława — Zygmunt Wojciech wyuczył się zawodu malarza pokojowego u swego szwagra — Ludwika Żurkiewicza w Lesznie.

²³ Ceptowski, Ceptowski, *op. cit.*, s. 369.

²⁴ Ludwik Żurkiewicz, malarz pokojowy w Lesznie, był mężem Bronisławy — najstarszej córki Konstantego i Cecylii Ceptowskich.

²⁵ Por. list Bronisławy Ceptowskiej do Jana Działyńskiego z 22 X 1878 r. BK sygn. 7357 k. 41.

Osiedlił się w Opalenicy, gdzie dwukrotnie ożeniony, zmarł bezpotomnie w 1926 r. W ten sposób linia „warszawska” rodziny Ceptowskich uległa wymarciu.

Oczekiwanie przez Konstantego zamówienia na prace rzeźbiarskie w Warszawie nie ziściły się. Zarobki były małe, a wykonane prace są bliżej nie znane. Natomiast pracownia krawiecka córek prosperowała coraz lepiej, zapewniając godziwy byt całej rodzinie. Konstanty zmarł w Warszawie dnia 22 listopada 1897 r., a w rok później zmarła jego żona Cecylia. Oboje zostali pochowani w grobowcu rodzinnym na cmentarzu powązkowskim.

Niezatarty ślad po rzeźbiarzu Konstantym Ceptowskim pozostał we wspólnych dekoracjach, dziele jego ręki, w Zamku Kórnickim i w do-
tąd bliżej nie rozpoznanych pracach dekoracyjnych pałaców w Jezio-
rach, Pawłowicach i Łęce Wielkiej²⁶.

KONSTANTY CEPTOWSKI (1824-1897)

Summary

He was born on the 29th of March 1824 in Marynopol near Swarzędz. He was the son of a sculptor Michał who was highly acknowledged in Wielkopolska and who came from a Bavarian family called Zöpf. After his father's death he was taken care of by his stepbrother Charles. Charles employed Konstanty as his apprentice in his sculpture workshop in Poznań and later he sent him to a school of sculpture in Cracov. In the years 1853-1855 together with brother Joseph, Konstanty ran a sculpture and stucco workshop in Poznań. At the beginning of 1856 he got a post at Kórnik Castle and up to the middle of 1861 he carried out much decorative work especially in the Moorisch Hall. He carried out these decorations according to the instruction of Tytus Działyński and his wife Celestyna. Among other things he made representations of the Piast and Jagiellonian Eagles as well as the emblems of the duchies and the lands belonging to the Jagiellonian monarchy. Ceptowski also decorated the interiors of the palaces at Jezioro near Zaniemyśl, Pawłowice, and Łęka Wielka close to Poniec, and some houses in Leszno. In the year 1879 he left Great Poland for Warsaw, where he died in 1897.

²⁶ Ostatnio Jan Skuratowicz przypisuje Konstantemu Ceptowskiemu wykonanie dużej płaskorzeźby (panneau) wraz z tarczami herbowymi na ryzalicie fasady pałacu w Łęce Wielkiej oraz potwierdza wykonanie przez niego dekoracji sztukatorskiej w pałacu w Jeziorach, podając inną nazwę tej miejscowości — Łękno. Por.: J. Skuratowicz: *Architektura rezydencjonalna Wielkiego Księstwa Poznańskiego*. Rozprawa doktorska (maszynopis). Poznań 1974 oraz —: *Dwory i pałace w Wielkim Księstwie Poznańskim*. Poznań 1981 s. 48, 49 i 67.